

MEDNARODNI DAN ŽENSK 2008

Vlaganje v ženske in dekleta

Doseganje enakosti med spoloma in izboljšanje položaja žensk je cilj sam na sebi. To je obenem tudi pogoj za gradnjo bolj zdravih, bolj izobraženih, mirnejših in bogatejših družb. Kadar so ženskam dostopne vse možnosti in omogočena polna vključitev v družbo, ima od tega koristi družba kot celota. Le na ta način lahko uspešno odgovarjamo na ogromne izzive, s katerimi se sooča naš svet – od razreševanja konfliktov in gradnje miru, do boja proti AIDSU in doseganju drugih Milenijskih razvojnih ciljev.

— *Generalni sekretar Združenih narodov, Ban Ki Mun*

Države članice so priznale enakost med spoloma kot osnovni dejavnik v doseganju prednostnih nalog miru in varnosti Združenih narodov, vključno z Milenijskimi razvojnimi cilji. Dogovori, sklenjeni na osrednjih konferencah in sestankih pod okriljem Združenih narodov – vključno s Pekinško platformo za ukrepanje, Konsenzom iz Monterreya in Rezultati svetovnega vrha 2005 - so v zadnjih nekaj desetletjih pozivali mednarodne in regionalne organizacije k zagotavljanju zadostnih virov za programe v podporo izboljšanju položaja žensk kot prednostne naloge v gospodarskem razvoju. S ciljem usmeritve pozornosti k dosežkom, ki so že bili storjeni, kakor tudi k pomanjkljivostim, ki v financiranju za izboljšanje položaja žensk še ostajajo, je bila za Mednarodni dan žensk v letu 2008 izbrana tema *Investiranje v ženske in dekleta*.

KJE SMO

Po ocenah Svetovne banke je izmed 867 milijonov odraslih, ki danes ne znajo brati, 64% žensk. Izmed približno 113 milijonov otrok med 6. in 11. letom starosti, ki se ne udeležujejo šolanja, je večina deklet. Raziskave kažejo, da je med mladimi, ki ne hodijo v šolo, 60% deklet.

Po podatkih Odbora za razvojno pomoč Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD-DAC) je bilo med leti 2005-2006 od skupno 26 milijard ameriških dolarjev bilateralne pomoči, dodeljene po sektorjih, v povprečju \$8.5 milijard izrecno namenjenih zagotavljanju enakosti med spoloma. Od tega je bila večina sredstev usmerjenih v družbene sektorje, v glavnem zdravstvo in izobraževanje, medtem ko so bila spodbujanju enakosti med spoloma na področjih kot so kmetijstvo, infrastruktura ali finance dodeljena zgolj omejena sredstva.

Vlaganje v ženske in dekleta ima multiplikatorski učinek na produktivnost, učinkovitost in trajnostno gospodarsko rast. Izobražene ženske imajo več finančnih priložnosti in se bolj aktivno vključujejo v javno življenje.

IZGUBLJENE PRILOŽNOSTI

- V Afriki omejene možnosti izobraževanja in zaposlovanja žensk zmanjšujejo letno per capita rast za 0.8%. V primeru da do tega omejevanja rasti v preteklosti ne bi prišlo, bi bila rast afriških gospodarstev v obdobju zadnjih tridesetih let podvojena.
- Po podatkih Ekonomske in socialne komisije za Azijo in Pacifik, azijsko-pacifiška regija na letni ravni izgublja 42-47 milijard ameriških dolarjev kot posledico omejevanja zaposlitvenih možnosti žensk, hkrati pa še dodatnih 16-30 milijard dolarjev letno zaradi razlik med spoloma na področju izobraževanja.

- Države, ki ne bodo sposobne odpraviti razlik med spoloma v osnovnem in sekundarnem izobraževanju do leta 2015 – kar je ena od glavnih postavk Milenijskih razvojnih ciljev – bi lahko izgubile med 0.1 in 0.3 odstotne točke gospodarske rasti per capita.

Izobražene ženske imajo načeloma manj otrok, ki so bolj zdravi, pri čemer se ti otroci tudi bolj verjetno udeležujejo šolanja. Izobrazba prav tako povečuje sposobnost žensk, da se zaščitijo pred virusom HIV.

Prispevek žensk k zmanjševanju revščine in k razvoju je zelo dalekosežen. Kadar ženske dobijo priložnost za izobraževanje, dostop do virov in mesto za politično mizo, se ne izboljšajo le njihova življenja, temveč celotna gospodarstva.

V skladu z ocenami Svetovne banke pomeni povečanje deleža žensk z sekundarnem izobraževanju za eno odstotno točko posledično 0.3-odstotni dvig v prihodku per capita.

Izobražene, zdrave ženske so se bolj sposobne vključevati v produktivne dejavnosti in zaslužijo višje prihodke. Vlaganja v ženske kot primarne skrbnice prihodnjih generacij zagotavlja povrnitev teh vlaganj še v prihodnjih desetletjih.

Bolj izobražene ženske znajo bolje izkoriščati nove tehnologije in priložnosti, ki jih prinašajo gospodarske spremembe. Izboljševanje dostopa žensk do posesti, finančnih kreditov in drugih virov, pozitivno vpliva na njihovo in na dobrobit njihovih družin in skupnosti ter zmanjšuje tveganje revščine.

Nezadostni dostop žensk do finančnih kreditov, zemlje, zdravstvene oskrbe in usposabljanja na področju novih tehnologij, manjše izobraževalne in zaposlitvene možnosti v primerjavi z moškimi in marginalizacija v procesih odločanja nimajo negativnih posledic le za njihova življenja in življenja njihovih družin, temveč so pogubne tudi za razvoj človeškega kapitala in aktivnega vključevanja delovne sile.

Ženske prevladujejo v slabo plačanih, nizko-statusnih službah, službah za določen čas ali pogodbenem delu, ki jim omogoča le omejene možnosti kritja socialnega varstva. Celo na podobnih področjih dela so ženske načeloma plačane 20-30% manj kot moški. Odpiranje novih delovnih mest in usposabljanje, posebno znotraj delovno-intenzivnih, manjših in srednje velikih podjetjih, je ključnega pomena za olajšano zaposlovanje žensk. V svetovnem merilu ženske prispevajo k dvema tretjinama delovnih ur, vendar pa zaslužijo samo desetino svetovnega dohodka in imajo v lasti le približno 1% svetovnega premoženja.

OBLIKOVANJE PRORAČUNA OB UPOŠTEVANJU SPOLA

Proračunska analiza, naravnana na kazalec spola, ugotavlja ali obstoječi vzorec prihodkov in odhodkov na moške in ženske vpliva na različen način. To ne pomeni ustvarjanja ločenih proračunov za ženske ali usmerjanja sredstev le v programe, namenjene ženskam, temveč vladam pomaga razumeti, na kakšen način bi bilo morda potrebno prilagoditi njihove prioritete in prerazdeliti vire v upoštevanju njihovih zavez za doseganje enakopravnosti med spoloma in napredka v vprašanih, ki zadevajo ženske. Tekom zadnjega desetletja je več kot 50 držav sprožilo proračunske iniciative, dovzetne za vprašanje spola, med njimi Avstralija, Bolivija, Egipt, Mehika, Nepal, Senegal, Španija in Tanzanija (<http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw52/OfficialDocuments.html>).

Načini, na katere države ustvarjajo in porabljajo soje prihodke, imajo za ženske in dekleta drugačne posledice kot za moške in fante. Poglobljena analiza vladne porabe z vidika spola je privedla do porasta ženskih programov in ustvarjanja proračunov, ki upoštevajo vprašanje spola.

S sodelovanjem civilne družbe so se pričeli transparentni pregledi porabe prihodkov, ki ustvarjajo povezavo med sredstvi, namenjenimi razvojnim ciljem in posledičnimi vplivi na revne, predvsem ženske.

Potekala so opazovanja in spremljanja z ugotavljanjem ali so bili vidiki spola zajeti v državne proračune in investicije.

Finančno močna ministrstva in uradi, ki polagajo pozornost napredku žensk, igrajo ključno vlogo v upravljanju javnih financ, tudi preko sodelovanja z ministrstvi za finance in načrtovanja državnih proračunov. Povezovanje z ženskimi organizacijami, ki imajo široke izkušnje s terena, je vodilo v obogatitev oblikovanja in razvoja tovrstnih politik in strategij.

POT NAPREJ

Ocenjuje se, da bi države z nizkim prihodkom za doseg Milenijskega razvojnega cilja potrebovale 23.8 milijard ameriških dolarjev na letni ravni. Cilj se osredotoča na spodbujanje enakosti med spoloma in izboljšanja položaja žensk do leta 2015, kar bi po podatkih OECD-DAC pomenilo \$7-13 per capita na leto med leti 2006 in 2015.

Povečanje virov za izboljšanje položaja žensk bo prispevalo k doseganju razvoja in Milenijskih razvojnih ciljev, vključno s cilji na področju izobraževanja, materinskega zdravstva, otroške smrtnosti, vsesplošnega osnovnošolskega izobraževanja in drugih.

V ta namen bi bilo potrebno povečati delež uradnih sredstev v okviru razvojne pomoči, usmerjenih v doseganje enakopravnosti žensk in izboljšanju njihovega položaja. Dohodni finančni tokovi in neposredne tuje investicije bi lahko, v kolikor bi bile politike in ukrepi dobro zastavljeni, zagotovile povečanje financiranja ženskih programov.

Konsenz iz Monterreya je pozval k investicijam v gospodarsko in socialno infrastrukturo, ki bi imele posluh za vprašanje spola, ter poudaril pomembnost mikrofinančnih in kreditnih programov.

Večja vključenost žensk v procese odločanja na gospodarskem in finančnem področju je temeljnega pomena za napredek v izboljšanju njihovega položaja.

Vloga žensk na spremembe v smeri razvoja in zmanjševanja revščine je izjemna, vendar pa kljub temu ostajajo nezadostno zastopane, predvsem na področjih kot so trgovina, infrastruktura in finance. To je velikokrat posledica spolnih stereotipov, pomanjkanja priložnosti ter institucionalnih in pravnih okvirov, ki so v odnosu do žensk diskriminatorni. Konkretno cilje, zakonsko predvidene kvote in začasne posebne ukrepe bi bilo potrebno na novo vzpostaviti oziroma okrepiti.

Ključni korak v smeri povečanega sodelovanja žensk v gospodarskem vodenju je v vključevanju dejavnikov spola in glasu žensk na vsa področja oblikovanja politik s strani finančnih institucij, bank, bilateralnih razvojnih agencij ter regionalnih in mednarodnih teles.

NAPREDEK ZA ŽENSKJE JE NAPREDEK ZA VSE.

- Resolucija Generalne skupščine 60/1

Informacije je prispeval Urad posebnih svetovalcev za vprašanja spola (OSAGI), razen kjer je posebej navedeno drugače.

Objavil Oddelek Združenih narodov za informiranje javnosti – DPI/2497 – Februar 2008